

Subjektīvais un objektīvais laiks veselības aprūpē

Uldis Vēgners

Rīgas Stradiņa universitāte, Humanitāro zinātņu katedra, Latvija

Ievads. Fenomenoloģiski orientētajā literatūrā, kurā aplūkota laika dimensija veselības aprūpē, viens no nozīmīgākajiem nošķirumiem ir starp subjektīvo un objektīvo laiku. Šajā literatūrā, galvenokārt atsaucoties uz E. Huserla darbiem, tiek uzsvērtas subjektīvā un objektīvā laika atšķirības, kā arī nepieciešamība šīs atšķirības ņemt vērā veiksmīgai komunikācijai starp pacientu un veselības aprūpes darbinieku, un tādējādi arī pozitīvi ietekmētai pacienta atveseļošanās prognozei.

Nenoliedzot subjektīvā un objektīvā laika nošķiruma nepieciešamību un pozitīvās praktiskās konsekvences, kas izriet no šī nošķiruma ievērošanas, autori, kas atsaucas uz šo nošķirumu, nereti sniedz tādus subjektīvā un objektīvā raksturojumus, kas nav iekšēji saskanīgi, tādējādi liecinot par konceptuālām problēmām.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir atrisināt minētās konceptuālās problēmas, parādot, ka E. Huserls savos darbos runā nevis par vienu, bet gan par vairākām nozīmēm, kādās ir iespējams runāt par subjektīvo un objektīvo laiku. Ja ņem vērā šīs dažādās nozīmes, un izšķir, uz kuru no tām kāds raksturojums attiecas, tad ir iespējams izvairīties no iekšējas nesaskaņas.

Rezultāti. E. Huserla darbos ir atrodamas vismaz trīs nozīmes nošķirumam starp subjektīvo un objektīvo laiku. Vienā nozīmē subjektīvais ir pieredzes laiks, bet objektīvais – pasaules laiks. Otrajā nozīmē subjektīvais ir pārdzīvojumu laiks, bet objektīvais – intencionālo priekšmetu laiks. Trešajā nozīmē subjektīvais ir savpatuma laiks, bet objektīvais – intersubjektīvais laiks.

Secinājumi. Ņemot vērā dažādās nozīmes, kādās mēs varam runāt par subjektīvo un objektīvo laiku, un to, ka subjektīvajam un objektīvajam laikam ir atšķirīgi raksturojumi katrā no nozīmēm, ir iespējams atrisināt konceptuālās problēmas, kas iezīmējas fenomenoloģiskajā literatūrā par laika dimensiju veselības aprūpē. Šo dažādo nozīmju ievērošana ļauj precīzāk analizēt pacienta un veselības aprūpes darbinieka laika pieredzi, un ietver iespēju uzlabot komunikāciju starp pacientu un veselības aprūpes darbinieku.